

Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
MACIEJA SZPUNARJA,
predstavljeni 27. novembra 2014¹

Zadeva C-557/13

**Hermann Lutz
proti**

**Elke Bäuerle kot upraviteljici družbe ECZ Autohandel GmbH v postopku zaradi insolventnosti
(Predlog za sprejetje predhodne odločbe,**

ki ga je vložilo Bundesgerichtshof (Nemčija))

„Predhodno odločanje — Uredba Sveta (ES) št. 1346/2000 — Člena 4 in 13 — Tožba zoper škodljivo dejanje — Zastaralni roki, prekluzivni roki ali roki za vložitev tožbe — Zahteve obličnosti — Določitev prava, ki se uporabi — Izplačilo, izvedeno po datumu uvedbe postopka zaradi insolventnosti na podlagi rubeža, izvedenega pred tem datumom“

I – Uvod

1. Pravni okvir tega predhodnega odločanja je Uredba (ES) št. 1346/2000.² Natančneje, na podlagi vprašanj, ki jih je postavilo Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče, Nemčija), bo Sodišče najprej obravnavalo vprašanje, ali se člen 13 navedene uredbe uporablja, če je bilo izplačilo za izvršitev plačilnega naloga, naslovljenega na dolžnika (v nadaljevanju: izpodbijano ali zadevno dejanje), izvedeno po uvedbi postopka zaradi insolventnosti. Sodišče bo nato moralo določiti, ali pravo, ki se uporablja za izpodbijano dejanje (v nadaljevanju: *lex causae*), v obravnavanem primeru avstrijsko pravo, ureja tudi pravne učinke v zvezi s potekom časa. Nazadnje je to predhodno odločanje za Sodišče priložnost, da pojasni, ali obličnostni predpisi za izvajanje pravice stečajnega upravitelja do vložitve tožbe v skladu s členom 13 Uredbe št. 1346/2000 prav tako uvrščajo pod *lex causae*.

2. Preden se lotim razlage člena 13 Uredbe št. 1346/2000, menim, da je koristno preučiti, koliko se lahko člen 5 navedene uredbe uporabi za zastavno pravico, na podlagi katere je bilo v obravnavanem primeru izvršeno izplačilo spornega zneska.

¹ — Jezik izvirnika: francoščina.

² — Uredba Sveta z dne 29. maja 2000 o postopkih v primeru insolventnosti (posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19 zvezek 1, str. 191).

II – Pravni okvir

A – Pravo Unije

3. V uvodni izjavi 11 Uredbe št. 1346/2000 je navedeno:

„Ta uredba priznava dejstvo, da na podlagi zelo različnega materialnega prava uvedba postopkov v primeru insolventnosti z univerzalnim področjem uporabe v celotni Skupnosti ni izvedljiva. Uporaba prava države, v kateri so bili postopki uvedeni, brez kakršne koli izjeme bi zaradi tega ozadja lahko pogosto povzročala težave. To velja, na primer, za v Skupnosti zelo različno ureditev na področju pravic zavarovanja terjatev. Nadalje so v nekaterih primerih tudi prednostne pravice posameznih upnikov v postopkih v primeru insolventnosti popolnoma različne. Ta uredba mora to upoštevati na dva različna načina. Po eni strani je treba predvideti posebna pravila o pravu, ki se uporablja, v primeru posebno pomembnih pravic in pravnih razmerij (npr. stvarnih pravic in pogodb o zaposlitvi). Po drugi strani pa je treba poleg glavnih postopkov v primeru insolventnosti z univerzalnim področjem uporabe dovoliti tudi nacionalne postopke, ki zajemajo samo premoženje, ki se nahaja v državi, v kateri so bili uvedeni postopki v primeru insolventnosti.“

4. V uvodni izjavi 24 navedene uredbe je navedeno:

„Avtomatično priznavanje postopkov v primeru insolventnosti, za katere se praviloma uporablja pravo države, v kateri so bili uvedeni, lahko kolidira pravilom drugih držav članic o izvajanju pravnih dejanj. Za zagotovitev zaščite zakonitih pričakovanj in pravne varnosti v državah članicah, ki niso tiste, v katerih so bili uvedeni postopki v primeru insolventnosti, je treba predvideti številne [nekater] izjeme od splošnega pravila.“

5. Člen 4(2)(f) in (m) navedene uredbe določa:

„2. Pravo države, v kateri so bili uvedeni postopki, določa pogoje za uvedbo, vodenje in končanje teh postopkov. Zlasti pa določa:

[...]

- (f) posledice postopkov v primeru insolventnosti na postopke, ki so jih sprožili posamezni upniki, razen na pravde v teku;

[...]

- (m) pravila v zvezi z ničnostjo, izpodbojnostjo ali neizvršljivostjo pravnih dejanj, ki so v škodo vseh upnikov.“

6. Člen 5 iste uredbe določa:

„1. Uvedba postopkov v primeru insolventnosti ne sme vplivati na stvarne pravice upnikov ali tretjih oseb glede dolžnikovih opredmetenih ali neopredmetenih sredstev, premičnin ali nepremičnin – posebnega premoženja, pa tudi večine premoženja, ki ni določeno in se od časa do časa spreminja – ki se ob uvedbi postopkov v primeru insolventnosti nahajajo na ozemlju druge države članice.

2. Pravice iz odstavka 1 zlasti pomenijo:

- (a) pravico unovčiti premoženje ali naročiti njegovo unovčenje ter prejeti zadoščenje iz iztržka od prodaje ali prihodka od tega premoženja, zlasti na podlagi zastavne pravice ali hipoteke;

- (b) izključno pravico do poplačila terjatve, zlasti na podlagi zastavne pravice na terjatvi ali z odstopom terjatve na podlagi jamstva;

[...]

4. Odstavek 1 ne preprečuje ničnosti, izpodbojnosti ali neizvršitve pravnih dejanj, kakor je navedeno v členu 4(2)(m).“

7. Člen 13 Uredbe št. 1346/2000 določa:

„Člen 4(2)[(m)] se ne uporablja, če oseba, ki je imela korist od dejanja, ki je v škodo vsem upnikom, dokaže, da:

- je za navedeno dejanje odločilno pravo države članice, ki ni država, v kateri so bili uvedeni postopki,
- in
- v ustreznem primeru pravo ne dopušča nobenega sredstva za izpodbijanje navedenega dejanja.“

8. Člen 20(1) te uredbe določa:

„1. Upnik, ki po uvedbi postopkov, navedenih v členu 3(1), na kakršenkoli način, zlasti z izvršbo, pridobi delno ali celotno poplačilo njegovih terjatev iz premoženja dolžnika, ki se nahaja na ozemlju druge države članice, mora s pridržkom členov 5 in 7 prejeto vrniti upravitelju.“

B – Nemško pravo

9. Člen 88 Insolvenzordnung (nemški zakon o insolventnosti, BGBl., 1994 I, str. 2866, v nadaljevanju: InsO) določa:

„Če je upnik insolventne osebe v mesecu pred uvedbo postopka zaradi insolventnosti ali po njem z izvršbo pridobil zastavno pravico na premoženju dolžnika, ki spada v stečajno maso, ta pravica z uvedbo navedenega postopka postane brezpredmetna.“

C – Avstrijsko pravo

10. Člen 43(1) in (2) Insolvenzordnung (avstrijski zakon o insolventnosti, RGBL., 1914, str. 337, v nadaljevanju: IO) določa:

„1. Izpodbijanje je mogoče veljavno uveljavljati samo s tožbo [...].

2. Tožbo za izpodbijanje je treba vložiti v prekluzivnem roku enega leta od uvedbe postopka zaradi insolventnosti. [...]“

III – Dejansko stanje

11. ECZ GmbH je nemška družba s sedežem v Tettmangu (Nemčija). Ta družba se je ukvarjala z goljufivim trgovanjem z avtomobili po sistemu snežne kepe. Da bi namreč ta matična družba poslovala na avstrijskem trgu, je imela hčerinsko družbo, avstrijsko družbo ECZ Autohandel GmbH (v nadaljevanju: družba dolžnica) s sedežem v Bregenzu (Avstrija). Tožeča stranka iz postopka v glavni stvari, H. Lutz, je bila ena od strank družbe dolžnice, od katere je kupila avtomobil.

12. Ker družba dolžnica ni izpolnila pogodbe o nakupu navedenega avtomobila, je H. Lutz 17. marca 2008 od Bezirksgericht Bregenz (okrožno sodišče Bregenz, Avstrija) prejel izvršljiv plačilni nalog, naslovljen na družbo dolžnico, za izplačilo 9 566 EUR, skupaj z obrestmi.

13. Bezirksgericht Bregenz je 20. maja 2008 odobrilo izvršbo, na podlagi katere so bili pri eni od avstrijskih bank blokirani trije računi dolžnice. Sparkasse Feldkirch (Avstrija) (v nadaljevanju: banka družbe dolžnice) je bila o postopku izvršbe obveščena 23. maja 2008.

14. Družba dolžnica je 13. aprila 2008 predlagala uvedbo postopka zaradi insolventnosti. Amtsgericht Ravensburg (instančno sodišče v Ravensburgu, Nemčija) je 4. avgusta 2008 v Nemčiji uvedlo postopek zaradi insolventnosti zoper družbo dolžnico. Tožena stranka iz postopka v glavni stvari, E. Bäuerle, ki prebiva v Nemčiji, je sedanja stečajna upraviteljica³ v okviru tega postopka.

15. Banka družbe dolžnice je 17. marca 2009 H. Lutz na podlagi izvedenega rubeža izplačala sporni znesek 11.778,48 EUR. Toda pred tem je tedanji stečajni upravitelj z dopisom z dne 10. marca 2009 sporočil, da pri navedeni banki ne bo uveljavljal terjatve, ki naj bi jo bilo treba poplačati, da pa si pridruže možnost, da zaradi insolventnosti izpodbije izplačilo.

16. Tedanji stečajni upravitelj je z dopisom z dne 3. junija 2009, to je približno deset mesecev po uvedbi postopka zaradi insolventnosti, navedel, da zaradi insolventnosti izpodbija izvršbo, odobreno 20. maja 2008, in izplačilo z dne 17. marca 2009. Toda pravno sredstvo je bilo vloženo šele s tožbo, vročeno 23. oktobra 2009. E. Bäuerle je s tožbo pred nemškimi sodišči zahtevala vračilo izplačanega zneska v maso zarubljenega zneska.

17. Landgericht Ravensburg (deželno sodišče Ravensburg, Nemčija) je tej zahtevi ugodilo. H. Lutz s pritožbo ni uspel. Z revizijo je še naprej vztrajal pri predlogu za zavrnitev tožbe.

18. Predložitveno sodišče meni, da je uspeh revizije odvisen od razlage člena 13 Uredbe Sveta (ES) št. 1346/2000, če bi se ta določba uporabljala v obravnavanem primeru. Člen 4(2)(m) navedene uredbe namreč določa, da vprašanje v zvezi z ničnostjo, izpodbojnostjo ali neizvršljivostjo pravnih dejanj, ki so v škodo vseh upnikov, ureja pravo, ki se uporablja za postopke zaradi insolventnosti (v nadaljevanju: *lex fori concursus*). Toda v skladu s členom 13 navedene uredbe se ta določba ne uporabi, če oseba, ki je imela korist od dejanja, ki je v škodo vseh upnikov, dokaže, da je za navedeno dejanje upoštevno pravo države članice, ki ni država, v kateri so bili uvedeni postopki, in da po tem pravu dejanja nikakor ni mogoče izpodbijati.

19. V zvezi s tem predložitveno sodišče ugotavlja, da v skladu z *lex fori concursus*, to so v obravnavanem primeru predpisi nemškega prava, zadevno dejanje ni izpodbojno, saj naj bi bilo mogoče izpodbijati le dejanja pred uvedbo postopka zaradi insolventnosti.⁴ Izplačilo blokiranih sredstev na bančnem računu pa naj bi bilo izvršeno šele sedem mesecev po uvedbi postopka. Vendar naj bi zastavna pravica do premoženja na bančnih računih nastala šele po predlogu uvedbe postopka zaradi insolventnosti, vložnem 13. aprila 2008, in je torej v skladu s členom 88 InsO na dan uvedbe postopka zaradi insolventnosti postala neveljavna. Izplačilo zneska, zarubljenega na bančnih računih, izvedeno zatem, naj bi prav tako postalo neveljavno.⁵ Poleg tega naj bi člen 5 Uredbe št. 1346/2000 sicer določal, da uvedba postopka zaradi insolventnosti ne vpliva na stvarno pravico upnika, vendar naj ta člen v skladu s svojim odstavkom 4 ne bi nasprotoval ničnosti, izpodbojnosti ali neizvršljivosti zadevnega dejanja.

3 — Čeprav sta bila izraza „stečajni upravitelj“ in „masa“ v francoski stečajni zakonodaji leta 1985 opuščena, se uporabljata v francoski različici Uredbe št. 1346/2000.

4 — Člen 129(1) InsO.

5 — Člen 91(1) InsO.

20. Toda iz predložitvene odločbe, ki jo je ob sklicevanju na člen 13 Uredbe št. 1346/2000 navedel H. Lutz, je razvidno, da izplačila spornega zneska zaradi poteka prekluzivnega roka v skladu s pravom, ki naj bi se uporabljalo za izpodbijano dejanje,⁶ ni mogoče izpodbijati z nobenim pravnim sredstvom. V skladu z upoštevnimi določbami avstrijskega prava je bilo namreč izplačilo, izvedeno z bančnih računov 17. marca 2009, najprej načeloma izpodbojno,⁷ tožbi za izpodbijanje pa naj nikakor ne bi bilo mogoče ugoditi, saj naj bi člen 43(2) IO za vložitev take tožbe za izpodbijanje, ki bi temeljila na insolventnosti, določal prekluzivni rok enega leta od uvedbe postopka zaradi insolventnosti.

21. Predložitveno sodišče v zvezi s tem ugotavlja, da je v nemškem pravu rok za vložitev tožbe za izpodbijanje tri leta in da je bil ta rok upoštevan.

IV – Vprašanja za predhodno odločanje in postopek pred Sodiščem

22. Bundesgerichtshof je v teh okoliščinah z odločbo z dne 10. oktobra 2013, ki je prispela v sodno tajništvo Sodišča 29. oktobra 2013, prekinilo odločanje in Sodišču predložilo ta vprašanja za predhodno odločanje:

- „1. Ali se člen 13 Uredbe Sveta [št. 1346/2000] uporablja, če je izplačilo zneska – ki ga upravitelj v postopku zaradi insolventnosti izpodbija – ki je bil zarubljen pred uvedbo postopka zaradi insolventnosti, izvedeno šele po uvedbi tega postopka?
2. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen: ali se izjema iz člena 13 Uredbe št. 1346/2000 nanaša tudi na zastaralni rok, rok za vložitev tožbe in prekluzivni rok, ki je določen po pravu kraja, v katerem je izpodbijano pravno dejanje imelo pravne učinke (*lex causae*)?
3. Če je odgovor na drugo vprašanje pritrdilen: ali je treba obličnostne predpise za uveljavljanje zahtevka v smislu člena 13 Uredbe št. 1346/2000 presojati po *lex causae* ali po *lex fori concursus*?“

23. Pisna stališča so predložile stranke iz postopka v glavni stvari, Zvezna republika Nemčija, Helenska republika, Kraljevina Španija, Portugalska republika in Evropska komisija.

24. Stranki iz postopka v glavni stvari, Zvezna republika Nemčija, Kraljevina Španija in Komisija so ustno podale stališča na obravnavi 18. septembra 2014.

6 — Po mnenju predložitvenega sodišča je zastavna pravica nastala v drugi državi članici, kot je ta, v kateri je bil uveden postopek zaradi insolventnosti. Pravo, ki se uporablja za izplačilo zneska, zarubljenega na bančnih računih, je torej pravo države članice, v katerem je izplačilo imelo pravne učinke, to je avstrijsko pravo.

7 — Iz predložitvene odločbe izhaja, da je v skladu z avstrijskim pravom pravno dejanje, opravljeno po nastopu plačilne nesposobnosti ali po vložitvi predloga za uvedbo postopka zaradi insolventnosti, v okviru katerega je upnik zahteval zavarovanje ali zadoščenje, izpodbojno, če sta mu bila plačilna nesposobnost ali predlog za uvedbo postopka poznana ali bi mu morala biti poznana. Po navedbah predložitvenega sodišča je izplačilo spornega zneska za H. Lutza pomenilo zadoščenje takrat, ko je na podlagi dopisa stečajnega upravitelja z dne 10. marca 2009 izvedel, da je bil vložen predlog za uvedbo postopka zaradi insolventnosti. Vendar je zastopnik H. Lutza na obravnavi trdil, da je v avstrijskem pravu za vložitev tožbe za izpodbijanje izhodišče uvedba postopka zaradi insolventnosti. Od tega datuma naj bi bil namreč po eni strani objavljen postopek in se je lahko upnik torej seznanil z dolžnikovim položajem insolventnosti, po drugi pa naj bi začel teči prekluzivni rok enega leta za vložitev tožbe. V nemškem pravu pa je izhodišče vložitev predloga za uvedbo postopka, rok za vložitev tožbe za izpodbijanje pa je tri leta. Glej tudi točke od 81 do 83 teh sklepnih predlogov.

V – Analiza

A – Uporabljenost člena 5 Uredbe št. 1346/2000

25. Obravnavana zadeva se uvršča v zapleten pravni okvir in v njej se postavlja vprašanje uporabljivosti člena 13 Uredbe št. 1346/2000 za izplačilo po uvedbi postopka zaradi insolventnosti na podlagi zastavne pravice, nastale pred uvedbo navedenega postopka. Za odgovor na to vprašanje in glede na to, da je škodljivo dejanje v obravnavanem primeru nastanek zastavne pravice,⁸ je treba določiti, ali stvarna pravica na premoženju, ki je ob uvedbi navedenega postopka v drugi državi članici, v skladu z *lex fori concursus* po tej uvedbi postane brezpredmetna.

26. Naj najprej spomnim, da je predložitveno sodišče edino pristojno za ugotavljanje in presojo dejanskega stanja spora, o katerem odloča, ter za razlago in uporabo nacionalnega prava.⁹

27. V teh okoliščinah predložitveno sodišče sicer sprašuje Sodišče glede razlage člena 13 Uredbe št. 1346/2000, vendar je po mojem mnenju najprej treba preučiti, ali je zastavna pravica res stvarna pravica in ali so posledično pogoji iz člena 5 navedene uredbe v obravnavanem primeru izpolnjeni. Le če je zastavna pravica stvarna pravica, kar mora presoditi predložitveno sodišče, H. Lutz ne bi bilo treba povrniti v maso zneska zavarovane terjatve.¹⁰ Opredelitev pravice kot stvarne je torej v obravnavanem primeru pogoj za uporabo člena 13 Uredbe št. 1346/2000.

28. Zato bom na prvem mestu preučil opredelitev zastavne pravice na sredstvih na bančnih računih družbe dolžnice kot stvarne pravice, nato pa bom na drugem mestu pojasnil obseg varstva stvarnih pravic, ki ga določa člen 5(4) navedene uredbe.

1. Opredelitev zastavne pravice na sredstvih na bančnih računih družbe dolžnice glede na člen 5 Uredbe št. 1346/2000

29. Člen 4(1) Uredbe št. 1346/2000 kot pravo, ki se uporablja za postopke zaradi insolventnosti in njihove učinke, določa pravo države članice, v kateri je bil uveden navedeni postopek (*lex fori concursus*). To pravo, kot je navedeno v uvodni izjavi 23 navedene uredbe, ureja vse pogoje v zvezi z uvedbo, vodenjem in končanjem postopkov zaradi insolventnosti.¹¹

30. Da bi se ohranila legitimno pričakovanje in pravna varnost transakcij v drugih državah članicah kot tisti, v kateri je bil uveden postopek zaradi insolventnosti, pa Uredba št. 1346/2000 v členih od 5 do 15 določa nekatere izjeme od tega pravila o pravu, ki se uporablja, za nekatere pravice in pravna razmerja, ki se glede na njeno uvodno izjavo 11 štejejo za posebno pomembna.¹² Tako člen 5(1) navedene uredbe zlasti glede stvarnih pravic določa, da uvedba postopkov zaradi insolventnosti ne vpliva na stvarne pravice upnikov ali tretjih oseb na dolžnikovem premoženju, ki je ob uvedbi postopkov zaradi insolventnosti v drugi državi članici.¹³

8 — V obravnavanem primeru izplačilo spornega zneska sledi nastanku zastavne pravice. Zato je treba za škodljivo dejanje šteti to zastavno pravico.

9 — Sodba Econord (C-182/11 in C-183/11, EU:C:2012:758, točka 21).

10 — Glej uvodno izjavo 25 in člen 20 Uredbe št. 1346/2000 in opombo 19 teh sklepnih predlogov.

11 — Sodba ERSTE Bank Hungary (C-527/10, EU:C:2012:417, točka 38 in navedena sodna praksa).

12 — Prav tam (točka 39). Glej tudi uvodno izjavo 24 Uredbe št. 1346/2000.

13 — Naj poudarim, da člen 5 Uredbe št. 1346/2000 vključuje predpostavko, da mesto premoženja v drugi državi članici, kot je ta, v kateri je bil uveden postopek zaradi insolventnosti, ni lažno. Glej v zvezi s tem poročilo o Konvenciji o postopkih v primeru insolventnosti (v nadaljevanju: poročilo Virgós/Schmit) (odstavek 105) in Ingelmann, T., „Article 5“, *European Insolvency Regulation*, K. Pannen (Ed.), De Gruyter Recht, Berlin, 2007, str. 252. V zvezi s tem je treba poudariti, da poročilo Virgós/Schmit sicer zadeva samo Konvencijo o postopkih v primeru insolventnosti, vendar vsebuje koristne podatke za razlago Uredbe št. 1346/2000. Glej v zvezi s tem sklepne predloge generalnega pravobranilca F. G. Jacobsa v zadevi Eurofood IFSC (C-341/04, EU:C:2005:579, točka 2).

31. V skladu z ustaljeno sodno prakso je obseg te določbe pojasnjen z uvodnima izjavama 11 in 25 Uredbe št. 1346/2000, v katerih je navedeno, da pri stvarnih pravicah obstaja potreba po posebni navedbi „odstopanja od prava države, v kateri so bili uvedeni postopki“, ker so te pravice precejšnjega pomena pri odobritvi kreditov. V uvodni izjavi 25 je tako navedeno, da je treba podlago, veljavnost in učinkovanje take stvarne pravice praviloma določiti po pravu kraja, kjer je premoženje, ki je predmet navedene pravice (*lex rei sitae*), in nanje ne bi smela vplivati uvedba postopkov zaradi insolventnosti.¹⁴ Zato je treba člen 5(1) navedene uredbe razumeti kot določbo, ki z odstopanjem od prava države, v kateri so bili uvedeni postopki zaradi insolventnosti, omogoča, da se za stvarno pravico upnika ali tretje osebe na premoženju dolžnika, uporabi pravo države članice, v kateri je zadevno premoženje (*lex rei sitae*).¹⁵ Varstvo iz navedenega člena velja samo za stvarne pravice na dolžnikovem premoženju, ki je ob uvedbi postopka zaradi insolventnosti v državi članici, ki ni država, v kateri so bili uvedeni postopki zaradi insolventnosti.¹⁶ Člen 5 Uredbe št. 1346/2000 namreč ni kolizijsko pravilo, temveč „negativna“ materialnopravna določba,¹⁷ katere cilj je zagotoviti varstvo stvarnih pravic, pridobljenih pred uvedbo postopka zaradi insolventnosti.¹⁸

32. Zato se postavlja predhodno vprašanje: ali je mogoče zastavno pravico na sredstvih na bančnih računih v obravnavanem primeru opredeliti kot stvarno pravico, ki naj bi jo imel H. Lutz?

33. V zvezi z opredelitvijo zastavne pravice najprej ugotavljam, da Uredba št. 1346/2000 napotuje na nacionalno pravo, razen v primerih, določenih z njenim členom 5(2) in (3).

34. Na prvem mestu, opredelitev pravice kot stvarne izhaja iz nacionalnega prava, ki na podlagi kolizijskih pravil, veljavnih pred postopkom zaradi insolventnosti, ureja stvarne pravice (*lex rei sitae*).¹⁹ Nastanek, veljavnost in področje uporabe teh stvarnih pravic torej ureja pravo kraja, kjer je premoženje, ki je predmet stvarne pravice.²⁰

14 — Sodba ERSTE Bank Hungary (EU:C:2012:417, točka 41).

15 — Prav tam (točka 42).

16 — Da bi člen 5 Uredbe št. 1346/2000 lahko učinkoval, bi bilo za teleološko razlago te določbe potrebno, da bi bila vsa dejanja, potrebna za nastanek stvarne pravice, izvedena pred uvedbo postopka zaradi insolventnosti. Glej poročilo Virgós/Schmit (odstavek 95); Virgós Soriano, M. in Garcimartín Alférez, F. J., *Comentario al Reglamento europeo de insolvencia*, Thomson-Civitas, Madrid, 2003, str. 96 in 101, in Moss, G., Fletcher, I. F. in Isaacs, S., *The EC Regulation on Insolvency Procedures: A Commentary and Annotated Guide*, Oxford University Press, 2. izdaja, 2009, str. 287.

17 — O materialnopravni naravi te določbe glej poročilo Virgós/Schmit (odstavek 99); Virgós Soriano, M., in Garcimartín Alférez, F. J., navedeno zgoraj, str. 105; Ingelmann, T., „Article 5“, navedeno zgoraj, str. 250; Moss, G., Fletcher, I. F., in Isaacs, S., navedeno zgoraj, str. 286; Hess, B., Oberhammer, P., in Pfeiffer, T., *European Insolvency Law. The Heidelberg-Luxembourg-Vienna Report on the Application of the Regulation No 1346/2000/EC on Insolvency Proceedings*, C.H. Beck-Hart-Nomos, München/Oxford, 2014 (v nadaljevanju: Heidelberg-Luxembourg-Vienna Report, str. 178, in Klyta, W., *Uznanie zagranicznych postępowań upadłościowych*, Oficyna Wolters Kluwer business, Warszawa, 2008, str. 149).

18 — Sodišče je v sodbi German Graphics Graphische Maschinen v zvezi s členom 7 Uredbe št. 1346/2000, ki je določba, podobna členu 5 iste uredbe, namreč menilo: „Z drugimi besedami, navedena določba pomeni le materialno normo, katere namen je varovati prodajalca v zvezi s premoženjem, ki je zunaj države članice, v kateri je bil uveden postopek v primeru insolventnosti“ (C-292/08, EU:C:2009:544, točka 35). V skladu s Heidelberg-Luxembourg-Vienna Report, str. 181, bi bil v večinski pravni teoriji v 17 državah članicah člen 5 obravnavan kot materialnopravna določba.

19 — Ingelmann, T., „Article 5“, navedeno zgoraj, str. 253.

20 — Poročilo Virgós/Schmit (odstavka 95 in 100). Člen 5 Uredbe št. 1346/2000 določa, da postopek zaradi insolventnosti ne bo vplival na stvarne pravice na premoženju, ki je v drugih državah članicah, in ne da navedeni postopek ne bo zadeval premoženja (ali kreditov), ki so v drugi državi članici in so zaščiteni s temi pravicami. Ker je glavni postopek univerzalen, zajema celotno premoženje dolžnika. To je pomembno, če je vrednost zavarovanja višja od vrednosti terjatve, zavarovane s stvarno pravico. Ker ni bil uveden sekundarni postopek, bo zato moral upnik stečajnemu upravitelju iz glavnega postopka izplačati morebitni presežek od prodaje premoženja (glej uvodno izjavo 25 in člen 20 Uredbe št. 1346/2000). Če pa je terjatev pokrita z vrednostjo zavarovanja, upniku, ki dobi poplačilo terjatev, zavarovanih s stvarnimi pravicami, ni treba drugim upnikom povrniti ničesar. Glej v zvezi s tem poročilo Virgós/Schmit (odstavka 99 in 173); Virgós Soriano, M., in Garcimartín Alférez, F. J., navedeno zgoraj, str. 106 in 236. Glej v zvezi s tem tudi Moss, G., Fletcher, I. F., in Isaacs, S., navedeno zgoraj, str. 286 in Porzycki, M., *Zabezpieczenia rzeczowe w transgranicznym postępowaniu upadłościowym w Unii Europejskiej*, Czasopismo kwartalne całego prawa handlowego, upadłościowego oraz rynku kapitałowego, NR 3 (5) 2008, str. 405.

35. Na drugem mestu, potem ko se določi, ali je preučevana pravica glede na *lex rei sitae* stvarna, je treba preveriti, ali ta pravica izpolnjuje merila za uporabo člena 5(2) in (3) Uredbe št. 1346/2000. Ta merila za samostojno opredelitev²¹ torej omejujejo nacionalno opredelitev subjektivne pravice kot stvarne pravice za uporabo člena 5 navedene uredbe.²²

36. Glede postopka v glavni stvari, prvič, iz elementov spisa, predloženega Sodišču, ki so bili potrjeni na obravnavi, izhaja, da je v skladu z avstrijskim pravom izvršljiva zastavna pravica stvarna pravica, ki temelji na vročitvi sklepa o plačilnem nalogu, naslovljenem na dolžnika²³.

37. V zvezi s tem je v predložitveni odločbi navedeno, da je avstrijsko sodišče 20. maja 2008 odobrilo izvršbo, na podlagi katere so bili družbi dolžnici pri njeni banki v Avstriji blokirani trije bančni računi. O postopku izvršbe je bila navedena banka obveščena 23. maja 2008. Po ugotovitvah predložitvenega sodišča torej uvedba postopka zaradi insolventnosti v skladu z avstrijskim pravom²⁴ ne vpliva na prednostno pravico, pridobljeno z odobritvijo rubeža, ker je nastala več kot 60 dni pred uvedbo postopka. Navedeno sodišče meni, da je bilo mogoče H. Lutz u na podlagi prednostne pravice, ki mu je priznana, izplačati znesek, blokirani na navedenih sredstvih na bančnih računih.²⁵

38. Drugič, kot izhaja iz člena 5(2) Uredbe št. 1346/2000, je treba stvarno pravico razumeti zlasti kot „izključno pravico do poplačila terjatve, zlasti na podlagi zastavne pravice na terjatvi ali z odstopom terjatve na podlagi jamstva“,²⁶ kar v avstrijskem pravu vključuje rubež sredstev na računu. Varstvo, ki ga ima H. Lutz, je torej zagotovljeno na podlagi njegove pravice do izvršbe na bančnih računih družbe dolžnice za poplačilo terjatve, kot da ta ne bi bila predmet postopka zaradi insolventnosti v Nemčiji. Čeprav je bilo v obravnavanem primeru zadevno izplačilo v skladu z avstrijskim pravom o insolventnosti najprej izpodbojno,²⁷ ta ugotovitev po navedbah predložitvenega sodišča,²⁸ nikakor ne posega v opredelitev zastavne pravice kot stvarne pravice glede na člen 5 Uredbe št. 1346/2000.

39. Po drugi strani, v zvezi s krajem, kjer je premoženje dolžnika ob uvedbi postopka zaradi insolventnosti, je iz predložitvene odločbe tudi razvidno, da je bilo premoženje družbe dolžnice, na katero se je nanašala zastavna pravica, to je sporni znesek, 4. avgusta 2008 na avstrijskih bančnih računih navedene družbe dolžnice.²⁹

40. Zato menim, da so pogoji iz člena 5 Uredbe št. 1346/2000 v obravnavanem primeru izpolnjeni, kar mora vsekakor preveriti predložitveno sodišče, ki je edino pristojno za presojo dejanskega stanja spora, o katerem odloča.

21 — Glej v zvezi s tem, Veder, P. M., *Cross-border insolvency proceedings and security rights: a comparison of Dutch and German law, the EC Insolvency Regulation and the UNCITRAL Model Law on Cross-Border Insolvency*, Deventer, 2004, str. od 334 do 336: „An independent interpretation of rights in rem is facilitated by the references that the second paragraph contains of the types of rights Art. 5 IR refers to“. Glej tudi, Klyta, W., navedeno zgoraj, str. 150.

22 — Virgós, M., in Garcimartín, F., navedeno zgoraj, str. 96: „Its function [of article 5] is to operate as a limit to the characterization of a right as a right in rem for the purposes of Article 5. Only those rights conferred by national laws that conform to its typological characterization are protected by Article 5.1 of Regulation“.

23 — V skladu z doktrino so stvarne pravice v smislu člena 5 Uredbe št. 1346/2000 ne le tiste, ki izhajajo iz pravnega akta, temveč tudi tiste, ki nastanejo na podlagi zakona (*ipso jure*), Porzycki, M., glej prejšnjo opombo, str. 405.

24 — Člena 11(1) in 12(1), prvi stavek, avstrijskega zakona o postopkih zaradi insolventnosti, v različici, ki se je uporabljala v času dejanskega stanja postopka v glavni stvari (öBGB1. I 2007/73, v nadaljevanju: östKO).

25 — Prav tam, člen 48(1). Predložitveno sodišče navaja tudi, da je zastavna pravica zaradi izplačila H. Lutz ugasnila na podlagi analogne uporabe člena 469 civilnega zakonika (BGB) in torej ni več izpodbojna. V zvezi s tem glej opombo 7.

26 — Člen 5(2) Uredbe št. 1346/2000 za njeno lažje izvajanje vključuje seznam pravic, ki se v nacionalnih zakonodajah načeloma štejejo za stvarne. Vendar ta seznam ni izčrpen. V zvezi s tem glej poročilo Virgós/Schmit (odstavek 103), in Moss, G., Fletcher, I. F., in Isaacs, S., navedeno zgoraj, str. 287.

27 — V zvezi s tem glej tudi opombo 7 teh sklepnih predlogov.

28 — Glej tudi točko 20 teh sklepnih predlogov.

29 — Menim, da je na tem mestu koristno spomniti, da je kraj v zvezi s stvarnimi pravicami tisti kraj, kjer je premoženje, na katero se nanašajo te pravice. Poleg tega iz člena 5 Uredbe št. 1346/2000 izhajajo stvarne pravice, ki se nanašajo na terjatve. Glej v zvezi s tem Virgós, M., in Garcimartín, F., *The European Insolvency Regulation: Law and Practice*, Kluwer Law International, The Hague, 2004, str. 103.

2. Obseg varstva stvarnih pravic glede na člen 5(4) Uredbe št. 1346/2000: škodljiva dejanja

41. Naj na tem mestu spomnim, da je varstvo stvarnih pravic tretjih oseb in torej njihove imunitete relativno, zato izključitev navedenih pravic s področja *lex fori concursus* ni absolutna.

42. Na prvem mestu, pravilo iz člena 5(1) Uredbe št. 1346/2000 ne pomeni ovire, da stečajni upravitelj predlaga uvedbo sekundarnega postopka v državi članici, v kateri je premoženje, če ima dolжник v njej poslovalnico.³⁰ Tak sekundarni postopek bi imel iste učinke na stvarne pravice kot glavni postopek.³¹

43. Na drugem mestu, člen 5(4) Uredbe št. 1346/2000 določa izjemo od izjeme, saj odstavek 1 v skladu z njim ne izključuje ničnosti, izpodbojnosti ali neizvršitve pravnih dejanj, kot je navedeno v členu 4(2)(m) navedene uredbe. *Lex fori concursus* se torej uporablja, kadar nastanek ali izvajanje stvarnih pravic nasprotuje interesom postopka zaradi insolventnosti in kadar je mogoče dejanja opredeliti kot škodljiva za maso upnikov. Ta člen se torej tako kot v obravnavanem primeru nanaša na tožbe za izpodbijanje, ki temeljijo na pravilih o postopkih zaradi insolventnosti in ne na pravilih splošnega prava (običajne tožbe civilnega in gospodarskega prava). Pri slednjih se upoštevajo splošna kolizijska pravila. Toda navedene tožbe splošnega prava so dopustne, samo če to dovoljuje *lex fori concursus*.³²

44. Temeljno pravilo je, da pravo države članice, v kateri je bil uveden postopek zaradi insolventnosti, v skladu s členom 4 Uredbe št. 1346/2000 ureja morebitno ničnost, izpodbojnost ali neizvršitev pravnih dejanj, ki škodujejo interesom vseh upnikov. V obravnavanem primeru tožbo za izpodbijanje, ki jo je vložila E. Bäuerle, ureja nemško pravo. Navedeno pravo, ki se uporablja, ureja pogoje, pod katerimi je mogoče kaznovati dejanja, ki so v škodo vseh upnikov (ničnost, izpodbijanje), sistem teh kazni (ki se uporabi po pravu ali na podlagi tožbe, ki jo je vložil stečajni upravitelj, z učinki za nazaj ali brez njih itd.) in njihove pravne posledice (na primer položaj tretje osebe, soočene s tožbo za izpodbijanje).³³

45. V zvezi s tem člen 88 InsO v nemškem pravu določa, da če je upnik insolventne osebe v mesecu pred uvedbo postopka zaradi insolventnosti ali po njem, z izvršbo pridobil zastavno pravico na premoženju dolžnika, ki spada v stečajno maso, ta pravica z uvedbo navedenega postopka postane brezpredmetna. Zato je pomembno poudariti, da navedeni člen torej zadeva ničnost zastavne pravice na premoženju dolžnika po pravu (*ipso jure*), če stečajni upravitelj ne vloži nobene tožbe. Ob tem se postavlja vprašanje, ki je odločilno za rešitev spora o glavni stvari in o katerem je potekala razprava na obravnavi po vprašanju za ustni odgovor, ki ga je postavilo Sodišče: ali ta predpis nemškega prava res spada, kot navaja predložitveno sodišče, na področje uporabe člena 5(4) Uredbe št. 1346/2000? Z drugimi besedami, ali ničnost stvarne pravice na premoženju dolžnika po pravu izhaja iz člena 5(4) navedene uredbe, ki določa uporabo *lex fori concursus* za ničnost, izpodbojnost ali neizvršitev pravnih dejanj, kot je navedeno v členu 4(2)(m)?

46. Menim, da je to tako.

47. Najprej, kot izhaja iz analize, opravljene v točkah od 25 do 40 teh sklepnih predlogov ter stališč nemške vlade in Komisije na obravnavi, predmet člena 88 InsO, to je pridobitev z izvršitvijo zastavne pravice na premoženju dolžnika, ki spada v stečajno maso, spada na področje uporabe člena 5 Uredbe št. 1346/2000.

30 — Iz spisa v zadevi, predloženega Sodišču, ni mogoče razbrati nobenega podatka o uvedbi sekundarnega postopka v Avstriji.

31 — Glej v zvezi s tem Moss, G., Fletcher, I. F., in Isaacs, S., navedeno zgoraj, str. 287. Glej tudi člen 27 Uredbe št. 1346/2000.

32 — Virgós Soriano, M., in Garcimartín Alférez, F. J., navedeno zgoraj, str. 135, in Virgós, M., in Garcimartín, F., navedeno zgoraj, str. 135.

33 — Poročilo Virgós/Schmit (odstavek 135); Virgós Soriano, M., in Garcimartín Alférez, F. J., navedeno zgoraj, str. 135; Virgós, M., in Garcimartín, F., navedeno zgoraj, str. 135; Pannen, K., in Riedemann, S., „Article 4“, navedeno zgoraj, str. 228, in Klyta, W., navedeno zgoraj, str. 175.

48. Poleg tega se zdi, da poročilo Virgós/Schmit v odstavkih 91 in 106 dopušča široko razlago pojma dejanj iz člena 5(4) Uredbe št. 1346/2000. Tako „je lahko dejanje, ki je v škodo vseh upnikov, nastanek stvarne pravice posameznega upnika ali posamezne tretje osebe. V tem primeru se uporabljajo splošna pravila [Uredbe št. 1346/2000] o ničnosti, izpodbojnosti ali neizvršitvi pravnih dejanj (člena 4(2)(m) in 13 navedene uredbe)“.³⁴ V zvezi s tem je nemška vlada na obravnavi trdila, da različno obravnavanje določb, ki predpisujejo ničnost po pravu (*ipso jure*), in tistih, v skladu s katerimi je potrebno pravno dejanje, ni v skladu niti s ciljem niti z duhom člena 5(4) Uredbe št. 1346/2000.

49. Nazadnje, kot sta upravičeno trdili nemška vlada in Komisija, iz tega, da obstaja razlika med jezikovnimi različicami v zvezi z napotovanjem na „tožbe“ za ugotovitev ničnosti, ni mogoče sklepati, da je področje uporabe člena 5(4) Uredbe št. 1346/2000 omejeno samo na pravna dejanja. Ta člen je treba brati v povezavi s členom 4(2)(m) navedene uredbe, ki napotuje na „pravila v zvezi z ničnostjo, izpodbojnostjo ali neizvršljivostjo pravnih dejanj, ki so v škodo vseh upnikov“³⁵ in ne samo na „ničnost, izpodbojnost ali neizvršitev pravnih dejanj“. To, ali ničnost, izpodbojnost ali neizvršljivost izhaja iz pravnega dejanja, učinka zakona³⁶ ali pravnega akta, določa nacionalno pravo. Vendar ne glede na to, ali nacionalno pravo najprej določa, da je treba predlagati razglasitev ničnosti ali da se z odločbo o uvedbi postopka ničnost razglasi samodejno,³⁷ če je to potrebno,³⁸ pravo države, v kateri je bil uveden postopek (v obravnavanem primeru nemško pravo), nadomesti pravo, ki se običajno uporablja za škodljivo dejanje (v obravnavanem primeru avstrijsko pravo).³⁹

50. Tako po navedbah predložitvenega sodišča blokada bančnih računov v Avstriji v skladu s členom 88 InsO ni bila veljavna samo zato, ker je bila izvedena po vložitvi predloga za uvedbo postopka zaradi insolventnosti v Nemčiji. Zato zastavna pravica na sredstvih na bančnih računih, pridobljena pred uvedbo navedenega postopka, po tej uvedbi v skladu z *lex fori concursus* načeloma postane brezpredmetna.⁴⁰

51. Toda člen 4(2)(m) Uredbe št. 1346/2000 je treba brati v povezavi z njenim členom 13. Uporabo *lex fori concursus* bi bilo zato mogoče izključiti in uporabiti *lex causae*. Prav to je predmet prvega vprašanja za predhodno odločanje, ki ga bom preučil spodaj.

B – Uporabljivost člena 13 Uredbe št. 1346/2000 za dejanje, izvedeno po uvedbi postopka zaradi insolventnosti

52. Iz predložitvene odločbe ter iz točk 45 in 49 teh sklepnih predlogov izhaja, da je zastavna pravica na sredstvih na bančnih računih, ki so na avstrijskem ozemlju, nastala po vložitvi predloga za uvedbo postopka zaradi insolventnosti in da naj bi zato v skladu s členom 88 InsO na datum uvedbe postopka zaradi insolventnosti postala brezpredmetna.

34 — Čeprav to poročilo napotuje na pravna dejanja, ne vidim, zakaj bi se s področja uporabe členov 4(2)(m) in 13 Uredbe št. 1346/2000 izključili pravni učinki, ki nastanejo po pravu samem (*ipso jure*) ali so procesne narave.

35 — Glej sodbo Seagon (C-339/07, EU:C:2009:83, točka 28) o mednarodni pristojnosti sodišč v zvezi s tožbami za izpodbijanje, ki temeljijo na insolventnosti.

36 — Dammann, R., „Article 13“, navedeno zgoraj, str. 291: „Some legal systems automatically void any secured rights that have been granted within a specific period prior to the opening of insolvency proceedings. Whether such legal provisions are avoidance actions within the meaning of Art 4(2) sentence 2 (m) of the European Insolvency Regulation is debatable“.

37 — Poročilo Virgós/Schmit (odstavek 91).

38 — Gre denimo za primer, ko je stečajni upravitelj, ki je to funkcijo opravljal med stečajem, vložil tožbo za izpodbijanje, tako kot v postopku v glavni stvari. Naj v zvezi s tem spomnim, da člen 4(2)(m) Uredbe št. 1346/2000 zadeva ukrepe ali pravila za razveljavitev dejanj, ki temeljijo na *lex fori concursus*. Pravila splošnega prava pa se uporabljajo, samo če je to v skladu z *lex fori concursus*. Glej v zvezi s tem Virgós Soriano, M., in Garcimartín Alférez, F. J., navedeno zgoraj, str. 135; Virgós, M., in Garcimartín, F., navedeno zgoraj, str. 135. Glej v zvezi s tem točko 43 teh sklepnih predlogov.

39 — Poročilo Virgós/Schmit (odstavek 91).

40 — Glej po analogiji sodbo LBI (C-85/12, EU:C:2013:697) v zvezi z določbami Direktive 2001/24/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. aprila 2001 o reorganizaciji in prenehanju kreditnih institucij (UL L 125, str. 1), v kateri je Sodišče moralo razlagati določbe, ki so po bistvu enake tistim iz obravnavane zadeve.

53. Toda člen 13 Uredbe št. 1346/2000 določa izjemo od uporabe *lex fori concursus*, v skladu s katerim zadevnega dejanja ni mogoče veljavno izpodbijati, če oseba, ki je imela korist od dejanja, ki je v škodo vseh upnikov, dokaže, da je za „navedeno dejanje upošteveno pravo države članice, ki ni država, v kateri so bili uvedeni postopki, in da po tem pravu dejanja nikakor ni mogoče izpodbijati“.

54. Predložitveno sodišče želi s prvim vprašanjem za predhodno odločanje v bistvu izvedeti, ali se člen 13 Uredbe št. 1346/2000 uporablja za položaj, v katerem je stvarna pravica nastala pred uvedbo postopka zaradi insolventnosti, izplačilo zarubljenega zneska v zvezi s tem pa je bilo izvedeno po uvedbi tega postopka.

55. Za odgovor na to vprašanje bom na prvem mestu obravnaval obseg člena 13 Uredbe št. 1346/2000, nato pa bom na drugem mestu preučil, ali je mogoče nastanek zastavne pravice šteti za odločilen trenutek za uporabo navedenega člena.

1. Področje uporabe člena 13 Uredbe št. 1346/2000

56. Najprej moram pojasniti, da se strinjam z analizo, ki sta jo v bistvu predstavila H. Lutz in nemška vlada ter v skladu s katero člen 13 Uredbe št. 1346/2000 ne vsebuje nobene navedbe, iz katere bi izhajalo razlikovanje med škodljivimi dejanji glede na to, ali so bila izvedena pred uvedbo postopka zaradi insolventnosti ali po njem.

57. V zvezi s tem je treba v skladu z ustaljeno sodno prakso pri določitvi področja uporabe določbe prava Unije upoštevati hkrati njeno besedilo, njen kontekst in njene cilje.⁴¹ Tudi zgodovina določbe prava Unije je lahko vir informacij, ki so upoštevne za razlago te določbe.⁴²

58. V zvezi z besedilom člena 13 Uredbe št. 1346/2000 uporaba izrazov „oseba, ki je imela korist od dejanja, ki je v škodo vsem upnikom“, „v obravnavanem primeru“ in „nikakor“ potrjuje omejevalno naravo navedene izjeme glede na splošno pravilo iz člena 4 Uredbe št. 1346/2000. Prvi izraz v skladu s poročilom Virgós/Schmit pomeni, da je navedena določba vsebinska izjema od uporabe *lex fori concursus*, na predlog zainteresirane stranke, ki nosi dokazno breme.⁴³ Komisija se je poleg tega na obravnavi upravičeno sklicevala na izraza „v obravnavanem primeru“ in „nikakor“ iz navedenega poročila. Prvi izraz je treba razumeti tako, da dejanja ni mogoče izpodbijati v dejanskem primeru, to pomeni ob upoštevanju vseh dejanskih okoliščin zadeve. Ne zadostuje ugotovitev, da obstaja abstraktno tveganje. Nazadnje izraz „nikakor“ pomeni, da dejanja ni mogoče razveljaviti niti na podlagi pravil za postopke zaradi insolventnosti niti na podlagi veljavnih pravil splošnega prava.⁴⁴

59. V zvezi s sistematiko in namenom razlaganega pravnega predpisa naj spomnim, da ima kolizijska ureditev, ki izhaja iz uporabe člena 4(2)(m) v povezavi s členom 13 Uredbe št. 1346/2000, v sistematiki navedene uredbe splošno področje uporabe. Ta ureditev se uporablja tudi za stvarne pravice, varovane na podlagi člena 5. Člen 4(2)(m) Uredbe št. 1346/2000 tako zadeva predpise ali tožbe za razveljavitev, ki izhajajo iz *lex fori concursus*, njen člen 13 pa je izjema od uporabe tega

41 — Glej sodbi Cilfit in drugi (283/81, EU:C:1982:335, točka 20) ter Kronos Titan in Rhein-Ruhr Beschichtungs-Service (C-43/13 in C-44/13, EU:C:2014:216, točka 25).

42 — Glej sodbo Inuit Tapiriit Kanatami in drugi/Parlament in Svet (C-583/11 P, EU:C:2013:625, točka 50).

43 — Moss, G., Fletcher, I. F., in Isaacs, S., navedeno zgoraj, str. 297: „This will involve not only providing the relevant foreign law but also the relevant facts“.

44 — Poročilo Virgós/Schmit (odstavek 138); Virgós Soriano, M., in Garcimartín Alférez, F. J., navedeno zgoraj, str. 137, in Moss, G., Fletcher, I. F., in Isaacs, S., navedeno zgoraj, str. 296.

prava.⁴⁵ Ta člen namreč deluje kot predpis o „vetu“, ki nasprotuje razveljavitvi škodljivega dejanja, izhajajoči iz prava države, v kateri je bil uveden postopek. Cilj navedenega člena je torej samo ohraniti legitimna pričakovanja upnika ali tretje osebe glede veljavnosti dejanja, ki je v skladu z *lex causae* (in sicer glede na določbe splošnega prava pa tudi predpisov o postopkih zaradi insolventnosti), če bi z njim kolidiral drugi *lex fori concursus*.⁴⁶

60. Navedeni premisleki so nazadnje podprti z zgodovino zadevne določbe. Kot je namreč razvidno iz poročila Virgós/Schmit, člen 13 Uredbe št. 1346/2000 zadeva „škodljiva dejanja“, ki so nastala ali bila izvedena pred uvedbo postopka zaradi insolventnosti in zoper katera lahko stečajni upravitelj, tako kot v obravnavanem primeru, vloži tožbo za izpodbijanje. Navedeni člen se tako ne uporablja za odsvojitve, ki so bile izvedene po uvedbi postopka zaradi insolventnosti. Zaupanje upnikov v veljavnost navedenih poznejših dejanj namreč ne potrebuje okrepljenega varstva, ker ni več utemeljeno.

61. Menim torej, da vsi navedeni premisleki jasno podpirajo ozko razlago člena 13 Uredbe št. 1346/2000. Vendar v obravnavanem primeru, kot upravičeno poudarja predložitveno sodišče, ni gotovo, da bi taka razlaga lahko veljala, če tako kot v sporu o glavni stvari prenos premoženja na upnika temelji na stvarni pravici, pridobljeni že pred uvedbo postopka. Če v zvezi s tem izplačilo na datum vložitve tožbe za izpodbijanje še ne bi bilo izvedeno, bi moral stečajni upravitelj predlagati razveljavitev zastavne pravice, ki je nastala pred uvedbo postopka zaradi insolventnosti. Za tak položaj pa bi se uporabil člen 13 Uredbe št. 1346/2000.

2. Nastanek zastavne pravice kot odločilna okoliščina za uporabo člena 13 Uredbe št. 1346/2000

62. Naj se te analize lotim z vprašanjem: ali je treba v obravnavanem primeru trenutek, ko je bil H. Lutz izplačan znesek, zagotovljen s stvarno – v obravnavanem primeru zastavno – pravico, šteti za bistveno okoliščino, ki bi utemeljevala uporabo člena 13 Uredbe št. 1346/2000?

63. Mislim, da ne.

64. Po mnenju Komisije je za uporabo člena 13 Uredbe št. 1346/2000, kadar je dejanska zastavna pravica na premoženju dolžnika, čeprav naj bi jo bilo mogoče izpodbijati, nastala pred uvedbo postopka, nepomembno, da je bil znesek, zagotovljen s stvarno pravico, plačan po navedeni uvedbi. Ta trditev se mi zdi prepričljiva. Po mojem mnenju bi moral biti za uporabo člena 13 navedene uredbe odločilen samo nastanek zastavne pravice. Tako je mogoče za škodljivo dejanje šteti samo nastanek stvarne pravice. Če stvarna pravica ne bi nastala, bi bilo mogoče uporabiti *lex fori concursus* in H. Lutz se ne bi mogel sklicevati na navedeno določbo. Izplačilo, ki ga je banka družbe dolžnice nakazala H. Lutz, bi bilo namreč samo posledica izvršljive zastavne pravice, nastale pred uvedbo postopka zaradi insolventnosti. Poleg tega H. Lutz, kot je njegov zastopnik trdil na obravnavi, ni mogel predvideti uvedbe postopka zaradi insolventnosti, ki se je zgodila 4. avgusta 2008, niti datuma, ko je pri avstrijskih sodiščih vložil pravno sredstvo, niti datuma nastanka navedene izvršljive zastavne pravice.

65. Navedena razlaga je podprta s sistematiko mehanizma, vzpostavljenega z Uredbo št. 1346/2000, ki se po eni strani opira na nevplivanje na stvarne pravice na premoženju, ki je v drugih državah članicah (člen 5), kar pomeni, da je treba iz takih pravic izključiti učinke postopka zaradi insolventnosti, in po drugi na varstvo legitimnih pričakovanj upnikov ali tretjih oseb glede veljavnosti dejanja (člen 13).

45 — Naj spomnim, da ureditev za razveljavitev dejanj, ki jih je dolжник izvedel pred uvedbo postopka zaradi insolventnosti, določenega z Uredbo št. 1346/2000, določa najprej uporabo *lex fori concursus* (člen 4(2)(m)), vendar dovoljuje izključitev njegovih učinkov ob napotovanju na zakon, ki ureja navedeno dejanje (člen 13). Ker pa je mogoče zaradi izraza „dejanje“, uporabljenega v členu 13 navedene uredbe, to določbo razlagati zelo široko, je pomembno poudariti, da mora obstajati možnost, da se mora ta ureditev uporabiti ne le za škodljiva dejanja dolžnika, temveč tudi za pravne posledice, ki nastanejo po pravu (*ipso jure*) ali so procesne narave, kot v obravnavanem primeru. Glej v zvezi s tem Virgós Soriano, M., in Garcimartín Alférez, F. J., navedeno zgoraj, str. 134 in 135.

46 — Glej v zvezi s tem poročilo Virgós/Schmit (odstavka 136 in 138) in Moss, G., Fletcher, I. F., in Isaacs, S., navedeno zgoraj, str. 297.

66. Na prvem mestu, v zvezi z varstvom stvarnih pravic, zagotovljenim s členom 5 Uredbe št. 1346/2000, je bila ta rešitev sprejeta iz materialnih razlogov, kot je cilj, da se zagotovita zaščita trgovine v državi članici, v kateri je premoženje, ter z njo povezana pravna varnost. Stvarne pravice imajo zelo pomembno vlogo pri kreditu in zbiranju kapitala. Te pravice namreč njihove imetnike ščitijo pred morebitno insolventnostjo dolžnika in omogočajo pridobitev kreditov pod ugodnimi pogoji.⁴⁷ Po mojem mnenju se torej pravna varnost in varstvo legitimnih pričakovanj upnikov pri izvedenih transakcijah zdita temeljna elementa. Poleg tega je mogoče s postopkovnimi razlogi upravičiti tudi okrepljeno varstvo stvarnih pravic, kot so institucionalni cilji Uredbe št. 1346/2000, povezani s potrebo po enostavnejšem in lažjem upravljanju premoženja.⁴⁸

67. Na drugem mestu, kar zadeva člen 13 Uredbe št. 1346/2000, je iz premislekov v točkah 30 in 65 teh sklepnih predlogov razvidno, da je cilj rešitve, sprejete v tej določbi, zlasti ohraniti legitimna pričakovanja upnikov ali tretjih oseb glede veljavnosti dejanja v skladu z *lex causae*. V zvezi s tem se strinjam z analizo H. Lutza in Komisije, v skladu s katero zadevno dejanje glede na avstrijsko pravo in vse okoliščine spora o glavni strani ni bilo izpodbojno.⁴⁹

68. Na podlagi vseh zgornjih premislekov menim, da je treba člen 13 Uredbe št. 1346/2000 razlagati tako, da se lahko uporablja za položaj, v katerem je stvarna pravica nastala pred uvedbo postopka zaradi insolventnosti in v katerem je bilo izplačilo zarubljenega zneska v zvezi s tem izvedeno po uvedbi tega postopka.

C – Zastaralni roki, roki za vložitev izpodbojne tožbe in prekluzivni roki, določeni z lex causae v okviru izjeme iz člena 13 Uredbe št. 1346/2000

69. Drugo vprašanje zadeva to, ali je treba člen 13 Uredbe št. 1346/2000 razlagati tako, da pomeni, da *lex causae* ureja tudi pravne učinke v zvezi s potekom časa. Natančneje, predložitveno sodišče želi izvedeti, ali izjema iz člena 13 vključuje tudi zastaralne roke, roke za vložitev izpodbojne tožbe in prekluzivne roke, ki so določeni z *lex causae*.

70. Iz predložitvene odločbe izhaja, da je zastavna pravica na sredstvih na bančnem računu v skladu s predpisi nemškega prava nastala po predlogu za uvedbo postopka zaradi insolventnosti in da zato v skladu s členom 88 InsO na datum uvedbe navedenega postopka ni bila veljavna.⁵⁰ Vendar je izpodbojna tožba E. Bäuerle v skladu z upoštevnimi pravili avstrijskega prava zastarala zaradi poteka zastaralnega roka enega leta od uvedbe postopka zaradi insolventnosti, ki je dodeljen stečajnemu upravitelju za morebitno vložitev tožbe. V nemškem pravu pa je rok za vložitev take tožbe tri leta.

71. Predložitveno sodišče navaja, da je nemška pravna teorija glede tega neenotna. Tako naj bi iz dela navedene pravne teorije izhajalo, da *lex causae* ne bi smel urejati zastaralnih rokov, rokov za vložitev tožbe in prekluzivnih rokov. Ti roki naj bi morali kot procesne določbe izhajati iz *lex fori concursus*.⁵¹ Druga teoretična smer pa naj bi zastopala stališče, da bi bilo treba sklicevanje na *lex causae* razumeti kot splošno sklicevanje na vse predpise, vključno s tistimi, ki zadevajo zastaranje ali prekluzijo.

47 — Poročilo Virgós/Schmit (odstavek 97).

48 — Prav tam (odstavek 97).

49 — Glej točko 20 teh sklepnih predlogov.

50 — Glej tudi točko 19 teh sklepnih predlogov.

51 — Predložitveno sodišče v zvezi s tem navaja, da nekateri zagovorniki tega stališča pri tem izrecno izvemajo roke za vložitev tožbe. Po njihovih navedbah bi bilo treba te roke preučiti kumulativno glede na *lex fori concursus* in *lex causae*, tako da se kot rok za vložitev tožbe sprejme tisti od obeh, ki je krajši, kar bi bilo v obravnavanem primeru v korist H. Lutzu.

72. Prvi analizi se ne morem pridružiti, strinjam pa se lahko, kot bom pojasnil v nadaljevanju, z drugo analizo.⁵²

73. Po eni strani sem se ob preučitvi prvega vprašanja v točkah od 57 do 60 teh sklepnih predlogov že izrekel glede določitve področja uporabe člena 13 Uredbe št. 1346/2000 ob upoštevanju njegovega besedila, sistematike in cilja.⁵³ Iz navedene analize je zlasti razvidno, da se izraz „v obravnavanem primeru“ nanaša na primere, v katerih dejanje glede na vse dejanske okoliščine zadeve ne more biti izpodbojno. Zdi se mi, da potek časa ter s tem materialna in procesna pravila, ki ga urejajo, spadajo med okoliščine obravnavanega primera.⁵⁴ V zvezi s tem tudi predložitveno sodišče potrjuje, da bi lahko izguba pravice zaradi poteka časa izhajala iz navedenih dejanskih okoliščin.

74. Po drugi strani in v skladu z navedenimi premisleki se je treba sklicevati tudi na stališča H. Lutza, portugalske vlade in Komisije. Ti namreč v bistvu menijo, da se člen 13 Uredbe št. 1346/2000 nanaša na dejanje, ki ga „nikakor“ ni mogoče izpodbijati, zato naj ne bi bil omejen na vsebinske pogoje za izpodbijanje v skladu z *lex causae*, temveč naj bi se torej med drugim nanašal na določbe v zvezi z zastaranjem ali prekluzijo. Vendar kot sem že prej navedel, ta izraz pomeni, da dejanja ni mogoče razveljaviti, tako kot v obravnavanem primeru, niti na podlagi predpisov o postopkih zaradi insolventnosti niti na podlagi predpisov splošnega prava, ki se uporabljajo zanj.⁵⁵ Kar zadeva te zadnje predpise in glede na različno naravo, zlasti zastaranja, v različnih pravnih sistemih, uporaba *lex causae* po mojem mnenju podpira spoštovanje usklajenosti pravnega reda, katerega del je, in s tem usklajenost med določbami materialnega in procesnega prava.

75. Komisija v zvezi s tem v svojih pisanjih trdi, da bi vsaka razlaga člena 13 Uredbe št. 1346/2000, ki bi izključevala zastaralne roke, v nacionalnem pravu opredeljene kot procesne roke, povzročila samovoljno diskriminacijo in preprečevala enotno razlago navedene določbe.

76. To stališče je podprto z določbami Uredbe Rim I.⁵⁶ Tako se predložitveno sodišče, H. Lutz in Komisija upravičeno sklicujejo na člen 12(1)(d) navedene uredbe, v skladu s katerim vpliv poteka časa na pogodbeno pravico določa pravni red, v katerega spada zadevna pravica.⁵⁷ Natančneje, pravo, ki se uporablja za pogodbo na podlagi Uredbe Rim I, v skladu s tem členom ureja zlasti „različne načine prenehanja obveznosti ter zastaranje samih pravic in pravic zahtevati izpolnitev obveznosti, ki temeljijo na izteku roka“,⁵⁸ ki imajo zato *vsebinsko opredelitev* in za katere velja *lex causae*.

77. Poleg tega naj spomnim, kot izhaja iz točk 30, 65 in 67 teh sklepnih predlogov, da je namen člena 13 Uredbe št. 1346/2000 zavarovati zaupanje upnika v trajnost dejanja. Pri upniku, ki zaupa v veljavnost dejanja v skladu z *lex causae*, se zato ne sme nepričakovano uporabiti pravo druge države članice o postopku zaradi insolventnosti.⁵⁹

52 — Komisija v svojih pisanjih navaja, da je trditev, da se zastaralni ali prekluzivni roki na podlagi *lex causae* zaradi njihove procesne narave ne smejo upoštevati v okviru člena 13 Uredbe št. 1346/2000, v obravnavanem primeru vprašljiva zaradi materialnopravne narave prekluzivnega roka v avstrijskem pravu.

53 — Glej sodbi Cilfit in drugi (283/81, EU:C:1982:335, točka 20) ter Kronos Titan in Rhein-Ruhr Beschichtungs-Service (C-43/13 in C-44/13, EU:C:2014:216, točka 25).

54 — Poročilo Virgós/Schmit (odstavek 137).

55 — Prav tam (odstavek 138) in Virgós Soriano, M., in Garcimartín Alférez, F. J., navedeno zgoraj, str. 136. Glej tudi Virgós, M., in Garcimartín, F., navedeno zgoraj, str. 136.

56 — Uredba (ES) št. 593/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 o pravu, ki se uporablja za pogodbeno obligacijska razmerja (Rim I) (UL L 177, str. 6).

57 — Komisija dodaja, da pravila iz Uredbe Rim I v zvezi s pravom, ki se uporabi, na splošno upravitelju v postopku zaradi insolventnosti nalagajo, da spoštuje tuje pravo, če gre za drugo državo, kar naj v praksi ne bi pomenilo večjih težav.

58 — Glej v zvezi s tem Gaudemet-Tallon, H., „Convention de Rome du 19 juin 1980 et règlement ‚Rome I‘ du 17 juin 2008. Détermination de la loi applicable. Domaine de la loi applicable“, *JurisClasseur Europe Traité*, zvezek št. 3201, 2009, str. od 119 do 121: „Na podlagi prava, ki se uporablja in na katerem temelji pogodba, se torej določijo trajanje zastaranja ter razlogi za prekinitvev in začasno prekinitvev. Isti členi določajo, da tudi izgube pravic ureja pogodbeno pravo“. V pravnih sistemih držav celinske Evrope je splošno sprejeto, da zastaranje ureja *lex causae*, Zralek, J., *Przedawnienie w międzynarodowym obrocie handlowym, Zakamycze*, Cracovie, 2005, str. 142.

59 — Virgós Soriano, M., in Garcimartín Alférez, F. J., navedeno zgoraj, str. 135.

78. Skratka nikakor ne dvomim, da so pravila o zastaranju ali prekluziji del ureditve za razveljavitev dejanj. Če je torej mogoče v skladu z *lex causae* dejanje izpodbijati s tožbo za izpodbijanje, tako kot v postopku v glavni stvari, vendar je rok za vložitev take tožbe prekoračen, ne vidim razloga, da bi bilo mogoče šteti, da je tako dejanje še naprej izpodbojno v skladu s členom 13 Uredbe št. 1346/2000.⁶⁰

79. Zato glede na navedene elemente menim, da se izjema iz člena 13 Uredbe št. 1346/2000 nanaša tudi na zastaralne roke, roke za vložitev izpodbojne tožbe in prekluzivne roke, ki so določeni na podlagi *lex causae*.

D – Pravo, ki se uporabi za določitev obličnostnih predpisov za vložitev izpodbojne tožbe

80. Predložitveno sodišče želi izvedeti, ali so obličnostna pravila, ki jih je treba spoštovati za vložitev izpodbojne tožbe glede na člen 13 Uredbe št. 1346/2000, določena z *lex causae* ali z *lex fori concursus*.

81. V predložitveni odločbi je namreč navedeno, da v nemškem pravu izjava, za katero ne veljajo zahteve obličnosti in iz katere je razvidno, da upravitelj želi uveljavljati pravico do povračila, zadostuje za izničenje zaupanja upnika v veljavnost izplačila. V avstrijskem pravu pa je mogoče razveljavitev zahtevati samo s tožbo, vloženo v roku enega leta od uvedbe stečajnega postopka, zaupanje dolžnika pa pri tem ni pomembno.

82. Strinjam se s trditvijo Komisije, da oseba, ki ima od dejanja korist, ne pozna niti rokov niti obličnostnih predpisov prava, ki izhajajo iz drugega pravnega reda. Zanj je bil namreč edini odločilni element ta, ali je bila v roku, veljavnem v njenem lastnem pravnem sistemu, veljavno vložena izpodbojna tožba. V obravnavanem primeru je tako v skladu z avstrijskim pravom ohranitev pridobljenega premoženja odvisna samo od tega, ali je bila tožba za povračilo vložena v roku enega leta od uvedbe postopka zaradi insolventnosti ali ne, kar v obravnavanem primeru izključuje zunajsodni dopis stečajnega upravitelja z dne 10. marca 2009.

83. Vendar je v zvezi s tem v uvodni izjavi 24 Uredbe št. 1346/2000 navedeno, da je treba za zagotovitev varstva legitimnih pričakovanj in pravne varnosti transakcij v državah članicah, ki niso tiste, v katerih so bili uvedeni postopki v primeru insolventnosti, določiti nekatere izjeme od splošnega pravila. Pojemovanje člena 13 iz navedene uredbe kot „veto“ predpis, ki je na voljo dobitniku, ne zahteva, da mora stečajni upravitelj kumulativno določiti možnost razveljavitve dejanja v obeh zadevnih pravnih ureditvah.

84. Poleg tega se sklicujem na svojo zgoraj predstavljeno analizo izraza „nikakor“, ki nakazuje, da mora biti sklicevanje na *lex causae* splošno.

85. Naj spomnim tudi, da obličnostni predpisi lahko pomenijo ne le materialnopravne, temveč tudi procesne zahteve. Zato morajo biti pravila za izvajanje pravice do vložitve tožbe opredeljena v glavnem na podlagi *lex causae*. Razlikovanje med vprašanji v zvezi z zastaralnimi roki in v zvezi z obličnostjo, da bi se zanj določilo različno pravo, se namreč zdi v nasprotju z usklajenostjo pravnega reda, ki se uporablja. Zato v obravnavanem primeru škodljivega dejanja ni mogoče zunajsodno izpodbijati na podlagi pravice do izpodbijanja, izhajajoče iz *lex fori concursus*.

⁶⁰ — Prav tam, str. 136.

86. To stališče je med drugim podprto z ocenjevalnim poročilom o izvajanju Uredbe št. 1346/2000.⁶¹ Tako je v več nacionalnih poročilih poudarjeno, da je člen 13 Uredbe št. 1346/2000 potreben za varstvo legitimnih pričakovanj strank v zvezi s pravnim sistemom, ki se uporablja za njihova pravna razmerja.⁶²

87. Razlogovanje nemške vlade v njenih ustnih stališčih na obravnavi, da bi uporaba *lex causae* v celoti trčila ob praktične težave za stečajnega upravitelja pri določitvi in preučitvi drugih pravnih redov, pa me ne prepriča. Menim, da to, da je treba za vložitev izpodbojne tožbe analizirati obličnostne predpise drugih pravnih redov, za stečajnega upravitelja ne pomeni pretiranega bremena. V zvezi s tem iz ocenjevalnega poročila, navedenega zgoraj, izhaja, da člen 13 Uredbe št. 1346/2000 ne presega tega, kar je običajno na področju mednarodnih zadev (in s tem mednarodnega zasebnega prava), ker vključuje upoštevanje več kot enega nacionalnega zakona. V praksi, ugotovljeni na podlagi precejšnjega števila nacionalnih poročil, namreč upoštevanje drugega pravnega reda ne povzroča nepremagljivih težav.⁶³ Navedeno poročilo zato ne svetuje nobene spremembe niti omejitve napotovanja navedenega člena na *lex causae*.⁶⁴

88. Zato glede na vse zgornje premisleke menim, da obličnostne predpise, ki jih je treba upoštevati za izvajanje pravice v skladu s členom 13 Uredbe št. 1346/2000, določa *lex causae*.

VI – Predlog

89. Glede na vse zgornje premisleke Sodišču predlagam, naj Bundesgerichtshof (Nemčija) odgovori:

1. Člen 13 Uredbe Sveta (ES) št. 1346/2000 z dne 29. maja 2000 o postopkih v primeru insolventnosti je treba razlagati tako, da se lahko uporablja za položaj, v katerem je stvarna pravica nastala pred uvedbo postopka zaradi insolventnosti in v katerem je bilo izplačilo zarubljenega zneska v zvezi s tem izvedeno po uvedbi tega postopka.
2. Izjemo iz člena 13 Uredbe št. 1346/2000 je treba razlagati tako, da se nanaša tudi na zastaralne roke, roke za vložitev tožbe in prekluzivne roke, ki so določeni na podlagi *lex causae*.
3. Obličnostne predpise, ki jih je treba upoštevati za izvajanje pravice v skladu s členom 13 Uredbe št. 1346/2000, določa *lex causae*.

61 — Glej Heidelberg-Luxembourg-Vienna Report, str. 213.

62 — V zvezi s tem glej odgovor na vprašanje 24 v belgijskem, španskem, estonskem, latvijskem in romunskem nacionalnem poročilu. V poročilu Velike Britanije je na primer navedeno, da se člen 13 Uredbe št. 1346/2000 šteje za dosežek pri zastopanju interesov upnikov. Prav tam, str. 213.

63 — Prav tam, str. 214.

64 — Prav tam, str. 215.